

opusdei.org

Сумлінна праця

Третя з серії статей про освячення нашої щоденної праці у світлі вчення св. Хосемарії

06.01.2010

«Якщо ми по-справжньому хочемо освячувати нашу працю, ми маємо неодмінно виконувати першу умову: працювати! й працювати добре - із людською та надприродною серйозністю.»[1]

З попередньої статті ми знаємо, що **надприродна мотивація** є «душею» освячення праці.[2] Наразі ми говоритимемо про оживотворене нею «тіло»: сумлінно виконану роботу. Якщо саме любов до Бога та ближнього мотивує нас до праці, це неодмінно спричинить якомога сумлінніше її виконання.

Ми маємо особливо пам'ятати науку св. Хосемарії про те, що освячення нашої щоденної праці вимагає прагнути її бездоганного, наскільки це тільки можливо, виконання задля сповнення наших професійних та суспільних обов'язків. Це вимагає праці відповідальної, з любов'ю та наполегливістю, без недбалості та неохайності.

Користуючись з науки засновника *Opus Dei*, ми маємо усвідомити, що, говорячи про сумлінну працю, ми

маємо на увазі передусім
«докладені зусилля», а не її
«результат».

Може статися так, що найкращі
зусилля через ненавмисні
помилки або інші чинники поза
нашим контролем завершаться
недосконалим результатом. В
таких, досить частих, випадках ми
ясно бачимо різницю між
християнським поглядом на
працю та успішністю в суто
людському значенні. У першому
випадку вшановується сам акт
праці і те, що, хоча бажаної цілі й
не було досягнуто, вона
виконувалася якнайкраще з
любові до Бога та прагнення
співучасті у спасенній праці
Христа, як результат - нічого не
втрачається. Отже, ми не повинні
засмучуватися через невдачі,
натомість намагатися здолати їх,
розглядаючи це як можливість
тісніше з'єднатися з Хрестом

Христовим. Але, шукаючи перш за все людського успіху, ми схильні розглядати як програш усі проблеми, пов'язані з нашими справами. Вочевидь, людина, що має подібний світогляд, ніколи не зрозуміє, що означає освячувати професійну працю.

Працювати сумлінно означає з надприродною мотивацією прагнути робити все по-людськи якомога досконаліше. Це не означає гарну працю зі згодом віднайденим надприродним мотивом. Це набагато глибше. Християн веде до довершеності у роботі любов до Бога, тому що **«не є гідною Бога жертвою те, що навіть менше за рівень нашої людської досконалості, і так обмеженої нашими незначними людськими можливостями. Наша жертвенна праця повинна бути безвадною, вона повинна бути зроблена якомога**

старанніше, наскільки це можливо, навіть у найменших дрібницях. Богу не потрібні підробки! Як застерігає нас Святе Письмо, нічого, що має якийсь ґандж, не приноситиме, бо не буде вам угодним Богові(Лев 22:20).»[3]

Людина, що намагається добре зробити свою роботу, зазвичай є успішною. Більш того, прагнення освячувати свою працю, як правило, веде до професійного престижу, адже любов до Бога призводить до того, що людина **«охоче перевищує себе у своїх обов'язках та жертвності»**. [4] Але ми ніколи не повинні забувати, що часом Бог допускає невдачі та програші саме для того, щоб ми очистили наші наміри та взяли участь у несінні Христового Хреста. І це зовсім не означає, що ми погано працювали чи освячували нашу працю.

Людські чесноти у праці

Сумлінно зроблена робота висуває на перший план сповнені милосердя людські чесноти. «Усі людські чесноти задіяні, коли ми приступаємо до роботи з метою її освячення. Мужність, щоб бути витривалим у роботі, не зважаючи на труднощі, які природним способом з'являються, та не дозволити тривозі й розпачу переповнити нас. Стриманість, щоб щедро віддавати себе, долаючи нашу любов до комфорту та егоїзм. Справедливість, щоб сповнювати до кінця наші обов'язки перед Богом, суспільством, родиною та колегами по роботі. Розсудливість, щоб у кожному випадку знаходити правильний напрям руху й дотримуватися його без вагань... І все це, я наголошую, задля Любові.»[5]

В нашій праці ми потребуємо усіх людських чеснот, адже вони формують тканину, де ниті взаємно підсилюють одна одну. Але не всі вони однакові: щоб зіткати гобелен, деякі з них мають бути вплетені раніше за інші.

Якщо праця – добра праця – є першою умовою, стає зрозумілим, чому наш Засновник наголошував: **«дві чесноти, що зливаються в одну, працьовитість та старанність, обидві вони допомагають нам в нашому прагненні якнайкраще скористатися талантами, які кожен з нас отримав від Бога.»**[6]

Наш Господь, як в євангельській притчі, обдарував нас талантами, щоб ми через освячення нашої професії здійснили місію піднести його на вершину земної діяльності. Ми не можемо поводитись як *«лукавий і*

лінивий слуга»[7], що закопав отриманий ним талант. Бог хоче, щоб його дар нам був плідним. Отже ми маємо працювати багато, старанно, напружено, роблячи усе можливе за найвищими стандартами.

Працьовитість та старанність спонукають людину ставитись до роботи не просто як до якійсь діяльності, але як до того, що має бути завершено, та виконувати її саме так як і саме тоді коли потрібно. **«Людина, що багато працює, правильно використовує час, адже час - не лише гроші, а слава, слава Божа! Людина робить те, що повинна, зосереджуючись на своїй праці, не через банальну звичку і не для того, щоб «вбити» час, але внаслідок глибоких та серйозних роздумів. Саме це робить людину старанною. Старанність латинською мовою**

– *diligentia*. Це слово походить від дієслова *diligio*яке означає любити, цінувати, обирати щось після ретельного та уважного розгляду. Старанна людина не квапиться. Вона виконує свою роботу уважно і з любов'ю.»[8]

Ми повинні боротися з власним ледарством, одним з семи смертних гріхів та «матір'ю усіх пороків».[9] Одна з його форм - нехіть у виконанні обов'язків:[10] відкладання на потім того, що здається нам складним, та переключення на те, що більше нам подобається або вимагає менших зусиль. Св. Хосемарія застерігає нас: «Не відкладай твою роботу на завтра»[11].

Часом «покладаючись на безпідставні виправдання, ми стаємо надто легковажними та забуваємо про дивовижну відповідальність, що лежить на наших плечах. Ми

задовольняємось тим, що робимо лише те, чого достатньо, щоб звільнитися від роботи. Ми дозволяємо собі захопитися фальшивим раціоналізаторством та марнувати наш час, тоді як Сатана та його спільники працюють без вихідних.»[12] Ми не служимо Господу вірно «якщо нас можна назвати легковажними, ненадійними, неорганізованими, лінивими або непотрібними.»[13]

Професійна праця є полем для вдосконалення людських чеснот за прикладом років, проведених Ісусом в Назареті. Порядок, спокій, бадьорість, оптимізм, мужність, постійність, вірність, скромність, покірність, щедрість та усі інші чесноти перетворюють професійну працю на родючу землю, що розквітає під дощем благодаті.

Не практикуючи щоденно ці чесноти, легко зробити помилку, якої припускаються ті, хто вважає себе «практикуючими» католиками лише тому, що вони ходять на Св. Месу та промовляють деякі молитви, але у своєму професійному житті не керується християнськими моральними принципами та більше чи менше відкрито співіснує з провинами щодо справедливості, правдивості або чесності.

Така праця не є приємною для Бога, її не можна назвати сумлінно виконаною або освяченою, навіть якби кінцевий результат і здавався видатним з людського погляду через його «технічну» довершеність у деяких аспектах. Св. Хосемарія завжди говорив про потребу втілювати свою віру у практику, в свою професійну працю, в єдність

життя. Це досягається завдяки *сповненим милосердям* людським чеснотам.

Без милосердя людина нездатна освячувати свою роботу, тому що милосердя, тобто надприродна любов до Бога й душ, є суттю святості. Католик, що сумлінно працює, не освячує свою працю, якщо йому бракує милосердя. В реальності його не можна навіть назвати добрим працівником, адже милосердя є «серцем» усіх чеснот і за його відсутності всі вони раніше чи пізніше виродяться у несправедливість, ненависть, гнів, заздрість...

Любов до Бога не є простою сентиментальністю. Це прояв християнської чесноти милосердя, яка разом з вірою та надією, має керувати щоденним життям дітей Божих через практикування людських чеснот. Тільки в такий

спосіб ми можемо ідентифікувати себе з Христом, досконалим Богом та досконалою Людиною.

Малі справи

Християнські чесноти зазвичай виражаються та розвиваються в професійній діяльності через малі справи. Працьовитість, яка у певному сенсі є основою решти чеснот в людській праці, сама по собі не є в тому, щоб просто багато працювати, тому людина не повинна забувати, що **«ти можеш працювати багато й безупинно, але, через нехтування незначними деталями, прожити життя абсолютного нероби.»**[14]

Чеснота працьовитості ризикує втратити свою справжню цінність, через нашу неуважність до невеликих пунктів розпорядку, які здаються нам складними, відсутність пунктуальності у початку та завершенні справ,

нехтування родинними
обов'язками або апостольськими
завданнями із виправданням,
нібито робота поглинає майже всі
наші сили. Увага до малих речей,
охороняючи правильні наміри
людини, допомагає протистояти
такий небезпеці, адже незначні
деталі помічає лише Бог.

Як говорив св. Хосемарія, святість
полягає не у виконанні щодня
більш складних завдань, але у
виконанні їх з щодня більшою
любов'ю. Таємниця щодня кращої
праці лежить у малих справах –
незначних аспектах, на які Божі
діти звертають свою увагу задля
якомога досконалішого звершення
своєї роботи.

Інша річ - перфекціонізм,
прагнення досконалості у
зовнішньому матеріальному
результаті праці, як кінцевої мети.
Таке ставлення є викривленням

людських чеснот, ознакою того, що людина втратила широке бачення світу, втратила розсудливість, що спонукає часом стверджувати, що *«найкраще є ворогом кращого»*. Таке прагнення досконалості може призвести до нехтування іншими характеристиками сумлінної праці, такими, наприклад, як вчасне завершення завдання. Перфекціонізм є сурогатом досконалості, ознакою самолюбства та марнославства, він має бути подоланий реалізмом християнської покори, яка усвідомлює власну обмеженість та довіряє Богові.

Бог створив усе з любові, і його праця є досконалою. *Звершені його діла.*[15] Наша праця є **участю у ділі створення**,[16] і вона також має бути досконалою в межах того, що з Божої ласки дозволяють наші здібності.

Увага до деталей позначає «божественний шлях» праці дитини Божої, тому що вона є виразом досконалості любові. Є істотно важливим стати споглядальними у нашій праці, тому що так само, як Бог, створивши світ і споглядаючи віддзеркалення своєї Любові та Істини, у якій він був створений, *«побачив що воно добре»*, [17] аналогічно, з урахуванням безкінечної відстані, яку містить така аналогія, наша праця буде «добром» та засобом споглядання у разі, якщо вона не тільки завершена до останньої деталі, але й виконується в морально чесний спосіб... Отже вона буде молитвою, споглядальною молитвою, тому що праця, виконана якомога досконаліше з любов'ю, вкладеною у малі справи, дозволяє нам відкрити **«те божественне», що укрито у незначних деталях.»** [18] Отже,

«коли християнин виконує з любов'ю найнезначнішу щоденну справу, ця справа переповнюється безкінечністю Бога»[19], - робить висновок наш Отець.

Навчання сумлінної праці

Дивовижна панорама, яку відкриває нам вчення св. Хосемарії, має втілюватися у щоденному житті. **«Самого лише прагнення чинити добре не достатньо, ми маємо знати, як це робити.»**[20] Служіння Богові та ближнім вимагає від нас підготовки, щоб проявляти компетентність не тільки в технічних, але також в моральних, людських та християнських аспектах нашої праці.

«Щоб бути корисним, служи» - це слова, які св. Хосемарія хотів викарбувати в наших серцях, щоб

ми ніколи не забували, що самих добрих намірів не досить, щоб бути гарним лікарем або гарною домогосподаркою, потрібні також вміння й чесноти. **«Я не можу назвати цілісною людину, яка не прагне розвивати свої професійні навички та належне виконувати довірені їй завдання.»**[21]

Професійний розвиток, що уможлиблює свячення нашої праці - це не тільки навчання та знання, він, як вже було сказано, містить набагато більше – сповнені милосердя людські чесноти. Це - головна причина того, що професійне зростання людини триває протягом цілого її життя та відбувається кожного дня, коли ми намагаємось зростати у християнських чеснотах. **«Не досить просто хотіти цих чеснот. Ми повинні навчитися їх практикувати.»**

Навчіться добро чинити(Іс 1:17). Потрібно призвичаїтися практикувати кожен з чеснот, щоб саме у цей час бути щирим, правдивим, врівноваженим, спокійним, терпеливим...Любов треба доводити вчинками - ми не можемо любити Бога лише на словах, але ділом і правдою(1 Ів 3:18).»[22]

Чудовим засобом для такого розвитку є духовне керівництво. Відкривши наші серця, ми отримуємо поради такої глибини, іноді стосовно наших етичних або моральних зобов'язань, які дає нам Святий Дух, обдаровуючи нас своїм світлом та благодаттю. Ми маємо бути готовими отримувати такі поради також на своєму робочому місці завдяки уважності до зауважень наших колег. Це вимагає покори, готовності визнати власні обмеження та, здолавши самодостатність,

самовпевненість та марнославство, дозволити собі звернутися по допомогу.

Професійні амбіції

Професійні амбіції стимулюють людину навчатися сумлінної праці. В той же час важливо розглядати їх не лише як природну схильність, але з християнської точки зору - як бажання служити Богу та ближнім нашою працею, надати християнського змісту людському прогресу і в такий спосіб наповнити суспільство Христовим духом. Це є ключовим для професійних амбіцій дитини Божої, що підживлює зацікавленість людини у роботі, яку вона виконує, живить її надприродною надією та веде до прагнення перетворити **«щоденну прозу на героїчну поезію.»**[23]

Наша найбільш одноманітна діяльність вже не є монотонною чередою повторюваних дій, так само як вона не була такою для Ісуса, Марії та Йосифа в Назареті. Ми відкриємо новий вимір наших звичайних занять, радість присутності Бога, який приймає жертву сумлінно виконаної праці.

Професійні амбіції не є егоїстичною забаганкою для Божої дитини, вони є прагненням виконувати ту роботу, яку хоче Бог, щоб освятити її та зробити плідною. Отже, наше *професійне покликання* є важливою частиною нашого божественного покликання. З такого погляду воля Божа відкривається нам не тільки через притаманні нам за нашою природою інтереси та здібності, хоча це теж важливо, але також через обставини, в які Божественне Провидіння поміщає нас, зокрема, через обов'язки, які

маємо сповнити, та послуги, яке можемо надати.

Поєднання усіх цих чинників формує наше професійне покликання, яке має таку назву саме тому, що дійсно означає Божий заклик до вибору професійної діяльності, яка, відповідно до наших особистих обставин, найбільш підходить для нашого освячення та апостольства.

У такому світлі чітко проявляється різниця між професійними амбіціями та їхнім патологічним вираженням - «професіоналізмом». Перше є любов'ю до праці як до засобу освячення й апостольства, друге – самоціллю, що перетворюється на рабство цьому ідолу. Таке трапляється і без явно вираженого наміру з нашого боку, коли ми ослабляємо зусилля з очищення

наших намірів та працюємо тільки задля земних цілей та людського успіху.

Св. Хосемарія застерігав нас: **«Помісти свої професійні інтереси на належне їм місце: вони лише засоби досягнення мети, аж ніяк не мета. Ці атаки «професіоналізму» стримують тебе від єднання з Богом!»**[24] Навчатися сумлінної праці означає також поміщати її на належне місце, вельми важливе, адже вона є основним засобом освячення щоденного життя, але завжди лише засобом.

Професіонали визнаються за якістю їх роботи. Кожен знає св. Йосифа як *«теслю»*, [25] а Ісуса як *«теслю, сина Марії»* [26]. Вони не залишили нам матеріальних результатів своєї праці, зроблених ними виробів – і добре зроблених доступними їм інструментами,

працюючи наполегливо,
організовано, весело, в той час як
Марія доглядала за домом з такому
ж дусі. Що вони залишили нам -
спасенну любов Ісуса в його
щоденній праці, і Марія та Йосиф,
з'єднані з ним одним серцем. Це є
ключем до освячення праці.

1. Кузня, 698

2. Дорога, 359

3. Друзі Бога, 55

4. Борозна, 527

5. Друзі Бога, 72

6. Друзі Бога 81

7. Мт 25:26

8. Друзі Бога, 81

9. Борозна, 505. Катехизм
Католицької Церкви, 1866

10. Св. Тома Аквінат, *Summa theologiae*, II-II, q.54, a.2, ad 1
11. Дорога, 15
12. Друзі Бога, 62
13. Друзі Бога, 62.
14. Борозна, 494
15. Втор 32:4
16. Катехизм Католицької Церкви, 2427
17. Бут 1:10
18. Бесіди, 116
19. Бесіди, 116.
20. Христос проходить поруч, 50
21. Христос проходить поруч, 50.
22. Друзі Бога, 91
23. Христос проходить поруч, 50

24. Борозна, 502

25. МТ 13:55

26. Мк 6:3

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
uk-ua/article/sumlinna-pratsia/](https://opusdei.org/uk-ua/article/sumlinna-pratsia/)
(30.03.2026)